

KOERA LUBADUS

W. Bruce Cameron

Inglise keelest tõlkinud Liina Saarm

GAVIN POLONE'ILE –

*sõbrale, loomade eest seisjale, kaloriteeitajale,
sülearvutikriitikule ja ühele peamistest põhjustest,
miks minu raamat on jõudnud nii paljude inimesteni
selles planeedil.*

{ PROLOOG }

Minu nimi on Bailey. Mul on olnud palju nimesid ja palju elusid, aga praegu kutsutakse mind Baileyks. See on hea nimi. Ma olen tubli koer.

Ma olen elanud paljudes kohtades ja nendest kõige toredam oli talu – kuni ma jõudsin siia. Sellel paigal ei ole nime, aga siin on kuldsed rannad, millel ringi joosta, ning veatult lõugade vahele istuvad kepid ja pallid, ja piuksuvad mänguasjad, ja siin on kõik, kes on mind kunagi armastanud – ja nad kõik armastavad mind ikka veel. Peale selle on siin loomulikult palju-palju koeri, sest ilma nendeta ei oleks see paik täiuslik.

Mind armastavad nii paljud inimesed, sest ma olen elanud palju elusid paljude eri nimedega. Olen olnud Toby ja Molly ja Ellie ja Max, ma olen olnud Semu ja ma olen olnud Bailey. Iga nimega kaasnes erineva eesmärgiga elu. Minu praegune eesmärk on lihtne: olla koos oma inimestega ja neid armastada. Võib-olla on see olnud minu ülim eesmärk algusest peale.

Siin ei ole valu, ainult rõõm, mis tekib siis, kui ollakse armastusest ümbritsetud.

Miski ei mõõtnud aega ja see möödus tüünel, kuni minu poiss Ethan ja minu tüdruk CJ minuga rääkima tulid. CJ on Ethani laps. Kui nad välja ilmusid, tõusin tähelepanelikult istuma, sest kõigist inimestest, kellest ma kunagi hoolinud olen, oli neil kahel minu elus kõige tähtsam roll, ja neil oli selline hoiak, nagu inimestel on siis, kui nad tahavad, et koer midagi teeks.

„Tere, Bailey, sa tubli koer,“ tervitas Ethan mind. CJ silus mu karva.

Hetkeks või paariks me lihtsalt jagasime üksteisega oma armastust.

„Ma tean, et sa saad aru, et sa oled varemgi elanud, Bailey. Ma tean, et sul oli väga eriline eesmärk, et sa päätsid mu,“ ütles Ethan.

„Ja sa päätsid ka minu, Bailey, mu Molly-tüdruk, mu Max,“ lisas CJ.

Kui CJ neid nimesid ütles, tuli mulle meelde, kuidas ma olin teda tema eluteel saatnud. Liputasin nende mälestuste peale saba. Ta pani mulle käed ümber. „Koera armastus on ainulaadne,“ pomises ta Ethanile.

„See on tingimusteta,“ nõustus Ethan mu laupa patsutades.

Sulgesin silmad naudingust, et nood kaks mind hellitavad.

„Meil on nüüd vaja sinult midagi paluda, Bailey. Midagi nii tähtsat, et seda suudad ainult sina,“ ütles Ethan.

„Aga kui sa sellega hakkama ei saa, ei ole sellest midagi. Me armastame sind ja sa saad siia tagasi tulla ja meiega olla,“ ütles CJ.

„Ta saab hakkama. Meie Bailey saab ikka hakkama,“ vastas Ethan naeratades. Ta hoidis mu pead oma käte vahel, mis kunagi

lõhnasid nagu talu, aga nüüd lihtsalt nagu Ethan. Vaatasin talle ainitise tähelepanuga otsa, sest kui minu poiss minuga räägib, tunnen, kuidas temast voogab armastust nagu sooja. „Mul on vaja, et sa tagasi läheksid, Bailey. Tagasi üht lubadust täitma. Ma ei paluks seda, kui see ei oleks hädavajalik.”

Tema toon oli tõsine, aga ta ei olnud minu peale vihane. Inimesed võivad olla rõõmsad, kurvad, armastavad, vihased ja palju muud ning tavaliselt mõistan ma nende tundeid nende hääle põhjal. Koerad on enamjaolt ainult rõõmsad, võib-olla seepärast meil ei olegi vaja rääkida.

„Seekord on teistmoodi, Bailey,” õpetas CJ. Vaatasin tema poole ja temagi oli armastav ja lahke. Kuid ma tajusin temas ärevust, muret, ja naaldusin tema vastu, et ta saaks mind kõvemini kallistada ja end paremini tunda.

„Seekord ei mäleta sa midagi,” ütles Ethan tasa. „Mitte ühtki oma elu. Ei mind, ei talu, ei seda paika.”

„Noh,” parandas CJ, hääle sama vaikne kui Ethanil. „Võib-olla ei mäleta sa otseselt, aga sa oled nii palju läbi elanud, et sa oled nüüd elutark koer, Bailey. Vana hing.”

„Nüüd tuleb raske osa, Semu. Sa ei mäleta isegi *mind*. Mina ja CJ kustume su mälest.”

Ethan oli kurb. Limpsasin ta kätt. Inimeste kurbus ongi põhjus, miks koerad olemas on.

CJ tegi mulle pai. „Aga mitte igaveseks.”

Ethan noogutas. „Jah, Bailey. Mitte igaveseks. Järgmine kord, kui mind näed, ei näe ma selline välja, aga sa tunned mu ära, ja siis mäletad sa jälle kõike. Kõiki oma elusid. Sulle tuleb kõik jälle meelde. Ja võib-olla mõistad sa siis ka seda, et sa oled ingelkoer, kes aitas täita väga tähtsat lubadust.”

CJ niheles ja Ethan vaatas talle otsa. „Ta saab hakkama,” kinnitas Ethan. „Minu Bailey saab hakkama.”

{ ÜKS }

Alguses teadsin ainult ema jõuduandvat piima ja tema nisade õdusat soojust. Alles siis, kui olin ümbritsevast palju rohkem teadlikuks saanud, taipasin, et mul olid õed ja vennad, kellega ema tähelepanu pärast võistelda, et minu kõrval vingerdades ja siputades üritasid nad mind kõrvale nügida. Ema armastas mind, tundsin seda, kui ta mind koonuga hellitas, kui ta mind keelega puhastas. Ja mina armastasin oma koeraema.

Meie urul olid metallist põrandad ja seinad, aga ema oli pehme riidenutsu tagaseina vastu soojaks voodiks sättinud. Kui meil õdede-vennadega juba silmad lahti läksid ning me ringi liikuma õppisime, avastasime, et pind meie käppade all ei olnud mitte ainult kõva ja libe, vaid ka külm. Teki peal oli elu palju parem. Katus meie peade kohal oli habras koormakate, mis lakkus terava lõginaga tuule käes.

Meie jaoks oli kõige huvitavam kutsuv tühi neljakandiline auk uru eesseinas, millest voogas sisse valguse ja õuelõhnade

joovastav segu. Sealtnaalt ulatus uru põrand katusest kaugemale. Ema läks sageli selle tundmatuseakna juurde, küüned välismaailma sirutuval metall-laval krõbisemas, ja siis ta ... haihtus.

Ema hüppas välja valguse kätte ja kadus. Meie, kutsikad, pugesime üksteise ligi, et tema puudumise jaheduses sooja saada, ja jäime seejärel magama. Tundsin, et mu õed-vennad olid samasuguses mures ja ärevuses kui mina, et ta ei tule kunagi meie juurde tagasi, aga ta tuli alati, ilmus neljakandilise augu keskele sama äkitselt, nagu oli lahkunud.

Kui meie silmanägemine ja koordineerimine paranesid, panime ühise julguse kokku ja läksime tema lõhna järel põrandaservani, aga see oli õudne. Oma lummavate võimlustega peadpöörivat maailma oli seal, serva all, meie valla, aga sellele ligi pääsemine tähendas võimatult pikka vabalangemist. Meie urg oli sõna otseses mõttes maapinnast kõrgemal. Kuidas ema alla ja jälle üles tagasi hüppas?

Mul oli vend, kellest mõtlesin kui Raskest Poisist. Veetsime õdede-vennadega suurema osa ajast, üritades teda eest ära lükata. Kui ta unekuhjas mulle otsa ronis, oli tunne, nagu üritaks ta mu pead lapikuks litsuda, aga polnud kerge end selle pressi alt vabastada, eriti kui õed-vennad vastu nügisid. Tal olid samasugused valge koon ja rind ning valge-, halli- ja mustakirju keha kui meil kõigil, aga tema kondid ja liha olid lihtsalt kuidagi raskemad. Kui emal oli vaja meie toitmisest puhata ja ta end püsti ajas, hädaldas Raske Poiss alati kõige kauem, ja ta tahtis alati imeda, isegi kui teistel kutsikatel oli isu täis ja mängutuju. Ta ärritas mind paratamatult: ema oli nii kõhn, et tema kondid olid naha alt näha, ning ta hingeõhk lehkas haiglaselt, aga Raske Poiss oli ponsakas ja ümarik, kuid nõudis temalt ikkagi kogu aeg lisa.

See oli Raske Poiss, kes servale liiga lähedale eksis, nina õhku vedamas; võib-olla ootas ta innuga ema tagasitulekut, et saaks jätkata temast elu välja imemist. Ühel hetkel kõõlus ta ohtlikult serva peal ja järgmisel oli ta kadunud, kukkus, ning meie kõrvu kostus kuuldav mütsatus.

Ma ei olnud kindel, kas see oli halb.

Raske Poiss hakkas paaniliselt halama. Tema õud nakatas meid kõiki, nii et meiegi hakkasime urus vigisema ja kisama ning nügisime üksteist ärevalt ninaga.

Teadsin sealsamas, et ma ei lähe kunagi serva peale. See suund tähendas ohtu.

Siis jäi Raske Poiss täiesti vait.

Vaikus urus oli kohene. Me kõik tajusime, et kui keegi oli Raske Poisi tabanud, võis ta vabalt järgmiseks meid jahtima tulla. Kössitasime koos hääletus hirmus.

Emä ilmus valju kraapimise saatel servale, häbenev Raske Poiss hammaste vahel rippumas. Ta langetas koerahakatisse meie kuhja keskele ja tema nõudis loomulikult otsekohe vigisedes nisa, hoolimata põrmugi sellest, et ta oli meid kõiki hirmutanud. Olen kindel, et mina ei olnud ainus kutsikas, kes ei oleks ema peale pahane olnud, kui ta oleks jätnudki Raske Poisi õue oma ettevõtmise tagajärgedega silmitsi seisma.

Sel ööl lebasin ühe õe turjal ja mõtlesin õpitu üle järele. Servu eesseinas oli ohtlik paik ja selle keelatud piiri ületamine ei väärinud riski, hoolimata välismaailma pakutavatest oivalistest lõhnadest. Järeldasin, et voodi lähedal püsides olen täiesti ohutus kohas.

Eksisin täielikult, nagu selgus mõne päeva pärast.

Emä tukkus, selg meie poole. See pahandas mu pesakonna-kaaslasi, eriti Rasket Poissi, sest tema nisade lõhn meelitas meid

ja ta tahtis süüa. Kuid ükski meist ei olnud nii tugev või osav, et emast üle ronida, ja ta oli surunud end uru tagaseina vastu, keelates meile ligipääsu nii pea kui ka saba poolt.

Ta tõstis pea heli peale, mida aeg-ajalt ikka kuulsime: masina mürin. Varem valjenes ja vaikis hää alati kiiresti, aga seekord tuli see lähemale ning heli tekitaja püsis ilmselgelt mõnda aega paigal. Me kuulsime paugatust, ja selle peale tõusis ema jalule, pea elastset lage üles venitamas, kõrvad ärevalt lidus.

Miski tuli meie poole: rasked mütsatud lähenesid. Ema surus end uru tagaseina vastu ja me järgisime tema eeskujul. Nüüd ei proovinud keegi meist tema nisa imeda, isegi Raske Poiss mitte.

Tume vari kattis neljakandilise augu ees valguse ning maailma serv löödi valju kolksuga üles, nii et koopast sai suletud ruum, kust polnud väljapääsu. Ema hingeldas, silmad pärani, ja me kõik teadsime, et midagi on juhtumas, midagi *kobutavat*. Ta üritas end üle uru serva pressida, aga lagi oli liiga tihedalt peal; tal õnnestus ainult ninaots välja õhu kätte pista.

Uru põrand kõikus, kostus veel üks pauk ning siis hakkas pind meie jalge all krigiseva mõirge saatel värisema. Urg jõnkatas, nii et me kõik ühele küljele lendasime. Libisesime siledal metallpinnal. Vaatasin ema poole, tal olid küüned väljas ja ta püsis suurivaevu jalgel. Ta ei saanud meid aidata. Mu õed-vennad nutsid haledalt ning üritasid tema poole liikuda, aga mina jäin paigale ja keskendusin püstijäämisele. Ma ei mõistnud oma keha kiskuvaid jõude, aga teadsin, et kui juba ema kardab, peaks minul olema *kabubirm*.

Rappumine, kolksumine ja jõnkumine kestis nii kaua, et ma arvasin, et selline minu elu nüüd ongi, et ema jääb igaveseks hirmuäangi, et mind loobitakse vahetpidamata edasi-tagasi – ja

siis äkki heideti meid uru tagaseina vastu kuhja ja me kukkusime maha, samal ajal kui lärm ja meie kehadele mõjuv okseleajav surve võluvael lakkasid. Isegi võbisemine lõppes.

Ema oli endiselt hirmul. Jälgisin teda, kui ta metallipaugu peale kõrvad kikki ajas, ja nägin, kuidas ta hooga pead pööras, kuulatades krudisevat heli, mis lähenes paigale, kus serv oli alati välja maailma ulatunud.

Tõelist hirmu tundsin siis, kui nägin, kuidas ta mokad hammastelt tagasi tõmbusid. Minu rahulik leebe ema oli nüüd rae-
vukas ja metsik, karv turris, silmad külmad.

Serv kukkus kolksatusega alla oma kohale ning jahmata-
val kombel seisis seal inimene. Tundsin ta otsekohe vaistlikult ära – justkui oleksin endal tema käsi tundnud või seda tunnet mäletanud, kuigi selline olend ei olnud iial minu silma ette sat-
tunud. Märkasin karvapuhmast tema nina all, ümmargust kõhtu ja üllatusest pärani minevaid silmi.

Ema sööstis tema poole ja laksutas jõhkralt lõugu, haugatu-
sed vihast hoiatust täis.

„Aaaaa!” Mees tõmbus rabatult tagasi ja kadus vaateväljast. Ema haukus edasi.

Mu pesakonnakaaslased olid abitust hirmust halvatud. Ema taandus meie juurde, ilapritsmed suu ümber, karv turris, kõrvad lidus. Temast kiirgas emalikku raevu – mina tundsin seda, mu õed-vennad tundsid seda ja tema reaktsiooni põhjal otsustades tundis seda kahtlemata ka mees.

Ja siis, nii järsku, et me kõik võpatasime, mürtsatas serv üles ja varjas päikese, nii et ainsaks valgusallikaks oli läbi uru ülemise katte sisse imbuv tuhm kuma.

Vaikus tundus sama vali, kui oli olnud ema lõrin. Nägin hämaruses, kuidas mu pesakonnakaaslased hakkasid end punt-

rast lahti harutama, asudes ema kallale vajadusega, mille juhtunu oli meeleheitlikuks muutnud, ning ta oli nõus ja heitis ohates maha imetama.

Mis oli äsja aset leidnud? Ema oli kartnud, aga moondanud selle hirmu raevukuseks. Inimene oli kartnud, aga ei olnud teinud sellest hirmust midagi peale ehmunud karjatuse. Ja mina olin tundnud kummalist meelteselgust, justkui oleksin mõistnud midagi, mida ema ei mõistnud.

Aga see ei olnud tõsi. Ma ei mõistnud tuhkagi.

Mõne aja pärast astus ema tõstetud serva juurde ja nuusutas selle ülääärt. Ta surus pea üles koormakatte vastu ja kergitas seda natuke, nii et urgu paistis valgusvihk. Ta tegi vaikset soiguvat häält ja mind läbistas külmavärin.

Kuulsime krudisevat heli, mida seostas inimesega, ja seejärel häält.

„Tahad vaadata?”

„Kui ta on nii kuri, nagu sa ütled, siis küll mitte. Mis sa arvad, mitu kutsikat?”

„Võib-olla kuus? Ma üritasin parasjagu sellest vaatepildist sotti saada, kui ta mulle kallale tuli. Mõtlesin, et hammustab mul käe otsast.”

Jõudsin järeldusele, et need on inimesed, kes teineteisega millestki räägivad. Tundsime nende lõhna ja neid ei olnud rohkem kui kaks.

„No miks sa üldse klapi alla jätsid?”

„Ei tea.”

„Meil on seda pikapi vaja. Sa pead minema ja varustuse ära tooma.”

„Jah, aga mis kutsikatest saab?”

„Nüüd teed nii, et viid nad jõe äärde. Sul relv on?”

„Mis asja? Ei, mul ei ole *relva*, taevas hoia.”

„Mul on autos püstol.”

„Ma ei taha kutsikaid maha lasta, Larry.”

„Püstol on ema jaoks. Kui teda enam pildil pole, hoolitseb loodus ise kutsikate eest.”

„Larry ...”

„Kas sa teed, mis ma ütlesin?”

„Just nii.”

„Olgu siis.”

{ KAKS }

Mõni hetk hiljem libisesime jälle ringi, lärmi ja mõistmatute okseleajavate jõudude meelevallas. Kuid kordumine tegi selle mõistatusliku päevasündmuse kuidagi vähemähvardavaks. Kas oli lihtsameelne uskuda, et peagi lärm lõpeb, me jääme paigale, serv ilmub jälle välja, ema lõriseb ja haugub, mees karjub, serv lajatab üles? Seega huvitasid mind seekord rohkem uru laksuva katuse ja metallseinte vahelisest praost sisse immitsevad lõhnad: pahvak imelisi eksootilisi aroome, mis kandsid endaga paljulubava maailma kutset.

Kui meid kuhja kokku heideti ja võbin lõppes, tõmbus ema pingesse ning tõenäoliselt teadsime me kõik, et urust väljaspool kõnnib inimene, aga siis ei juhtunud tükk aega midagi, ainult ema tammus hingeldades edasi-tagasi. Märkasin, et Raske Poiss käis tal kannul, keskendunud tema jaoks hetke põhiprobleemile, aga ma teadsin, et emal ei olnud parasjagu mingit kavatsust meid imetada.

Siis kostus hääli. Ka seda olime juba varem kogenud, nüüsiis haigutasin.

„Okei, ma pole kindel, kuidas me seda teeme.” Seda häält polnud ma varem kuulnud. Kujutlesin veel üht inimest.

„Võib-olla selle asemel, et tagaluuk alla lasta, ma lihtsalt võtan katte pealt?” See hääl kuulus mehele, kes oli varem karjunud.

„Ma arvan, et meil on ainult üks võimalus. Kui ta juba aru saab, mis meil kavas on, putkab ta üle serva minema.”

„Okei.”

„Ma unustasin küsida, sa ütlesid, et relv on sinu käes?” küsis uus hääl.

„Jaa,” vastas tuttav hääl.

„Kas ma võin selle võtta?”

„Oi, muidugi, ole lahke. Ma pole elu sees püstolist laskunud.”

Vaatasin ema poole. Ta tundus olevat vähem stressis. Võib-olla rahunevad kõik koerad maha, kui miski paistab aina uuesti korduvat.

Kostis tundmatu klöksatus. „No nii, oled valmis?”

„Jaa.”

Valju kraksumise saatel ilmusid uru mõlemale küljele käed ning meie pesasse hakkas voogama päevavalgus. Mehed koorisid katuse pealt ja vaatasid alla meie poole. Ema urises kurjakuulutavalt. Inimesi oli kaks: see karvase näoga ning üks pikem mees, kellel oli sile nägu ja peas rohkem juukseid.

Sileda näoga mees naeratas, nii et valged hambad välkusid. „Olgu, tüdruk. Ole nüüd paigal. See sujub palju paremini, kui sa paigal püsid.”

„Ta tiris mul varem äärepealt käe liigesest välja,” ütles karvase näoga mees.

Silenägu tõstis pilgu. „Kas ta hammustas sind?”

„Ee, ei.”

„Hea kuulda.”

„Aga sõbralik ta ei ole.”

„Tal on pesakond. Neil tekib kaitseinstinkt.”

Emä urises valjemalt. Nüüd olid tal hambad väljas.

„Kuss-kuss. Ole lihtsalt paigal,” rahustas Silenägu.

„Ettevaatust!”

Emä pöördus küünte krabinal uru avatud serva poole, hüppas sellest välgukiirusel üle ja kadus. Mu õed-vennad reageerisid sedamaid ja tunglesid samas suunas.

„No eks ma oleks pidanud seda ette nägema,” kõhistas Silenägu. „Nägid, kui kõhn ta oli? Tal pole ammu kodu olnud. Ta ei usalda inimest, ükskõik kui lahkelt ma räägin.”

„Jube suur.”

„Välimuse järgi peamiselt malamuut. Aga kutsikatel on mingit muud verd sees. Dogi?”

„Kuule, aitäh, et püstolist kuuli välja võtsid. Ma ei teand, kuidas seda teha,” ütles Karvanägu.

„Ma võtsin salve ka ära. Uskumatu, et ta andis selle sulle, padrun kambris. Nii on ohtlik.”

„No ta on mu ülemus, nii et ega ma ei hakka kobisema. Ega sa, ee, kellelegi ei ütle, et ma tema juhtnööre ei järgind? Ei tahaks, et ta sellest kuulda saaks.”

„Ütle talle, et sa tegid, nagu ta käskis. See seletab, miks padroneid järel pole.”

Kui mehed käed urguga langetasid, reageerisid mu õed-vennad erinevalt. Mõni tõmbus kõssi, aga teised, näiteks Raske Poiss, liputasid alandlikult saba.

„Kas ma võin kutsikaid näha?” Tõstsin seda kolmandat, peenikest häält kuuldes pea.

„Tohid ikka, Ava.” Silenägu tõstis väikese inimese maast lahti. Taipasin, et see on tüdruk. Ta plaksutas käsi. „Kutsikad!” kiljus ta oma peenikese häälega vaimustunult.

Silenägu pani tüdruku maha. „Aeg nad kasti tõsta.”

Ta korjas mu väledalt üles. Mind asetati koos pesakonna-kaaslastega kasti, neil kõigil olid esikäpad laialt harkis ja ninad püsti, et midagi näha.

Kasti ääre kohale ilmus väikese tüdruku uuriv naeratav nägu. Vahtisin talle vastu, nuusutades huviga kõiki temast õhkuvaid lõhnu: magusaid ja vürtsikaid ja lillelisi.

„Olgu, Ava, viime need pisikesed tuppa sooja.”

Kast nihkus ja maailm oli taas kord ebastabiilne ning ema puudumine muutis selle veel hullemaks. Mitu mu õde-venda kiunusid ehmatuses, mina aga keskendusin sellele, et eest ära hoida, kui Raske Poiss mööda kukerpallitas.

Äkitselt oli õhk soojem. Uus pesa jäi paigale. Väike tüdruk pistis käe sisse ja ma avastasin, et mulle meeldis ta puudutus, kui ta mu oma näo juurde tõstis. Tema heledad silmad vahtisid mind väga lähedalt ja ma tundsin tungi tema nägu lakkuda, kuigi ma ei teadnud, miks.

„Ava, meil on üks probleem,” ütles Silenägu. „Me saame neile pudelist piima anda, aga ma ei ole kindel, kas nad ilma emata ellu jäävad.”

„Mina teen seda!” kostis väike tüdruk otsekohe.

„Nojah, seda ma tean. Aga me jõuame täna hilja koju ja ema ei rõõmusta selle üle.”

Väike tüdruk silmitses mind endiselt ja ma vaatasin innukalt vastu. „Ma tahan tema endale jätta.”

Mees naeris. „Ava, me tõenäoliselt ei saa. Hakkame pudelitega pihta.”

Iga kogemus oli täiesti uus. Kui väike tüdruk mu selili oma sülle litsus ja jalgade vahele surus, vingerdasin ebamugavusest, aga siis langetas ta mu suu juurde mingi väikese eseme ning kui ma sellest immitseva pisikese rammusa piimatilga lõhna tundsin, võtsin selle suhu nagu nisa ja imesin tublisti ning sain tasuks rikkaliku ja magusa eine.

Ema urus saabus öö tasapisi, aga selles uues kohas tuli see ühe silmapilguga, nii äkitselt, et ma tundsin, kuidas mitu öde-venda ehmatusest võpatasid. Olime ilma emata rahutud ja jäime alles tüki aja pärast tukkuma. Mina magasin Raske Poisi otsas ja nii oli palju etem kui vastupidi.

Järgmisel hommikul tulid väike tüdruk ja mees tagasi ning me kinnitasime jälle selili lebades keha. Teadsin, et mu pesakonnakaaslased said söönuks, sest nende kõigi mokkadel oli rammusa piima lõhn.

„Ava, meil tuleb ema tagasi meelitada,” ütles Silenägu. „Muidu ei saa me neid nii palju pudeliga toita, kui neil vaja on.”

„Ma jään esmaspäeval koolist koju,” vastas väike tüdruk.

„Seda sa ei tohi teha.”

„Issi ...”

„Ava, mäletad, kui ma seletasin, et mõnikord võtame me looma kaasa, aga ei saa teda päästa, sest ta on haige või teda on raskelt väärkoheldud? Need kutsikad ongi nagu haiged. Ma pean teiste loomade eest ka hoolitsema ja mul ei ole praegu kedagi abiks.”

„Palun.”

„Võib-olla tuleb nende ema tagasi. Eks, Ava? Loodetavasti igatseb ta oma lapsi.”

Sain aru, et väikese tüdruku nimi oli Ava. Natukese aja pärast sirutas ta käed minu poole ning need löid ohutu ja sooja tunde. Ta kandis mind oma rinnal hoides õue jaheda õhu kätte.

Tundsin ema lõhna enne, kui teda nägin. Järsku tõmbas Ava teravalt hinge.

„Kas sina oled nende emme?” küsis ta vaikse häälega.

Ema oli tihedate puude vahelt välja lipsanud ja hiilis kõhklevalt üle rohu meie poole. Tüdrukut rääkimas kuuldes langetas ta pea, usaldamatus ilmselge igast ebakindlast sammust.

Ava pani mu maha ja jättis omaette rohule. Nägin, kuidas tüdruk ema umbuskliku pilgu all taganes, kuni seisis hoone uksele.

„Issi! Ema tuli!” hüüdis Ava kiledalt. „Pole midagi, tüdruk,” julgustas ta mahedama tooniga. „Tule oma last vaatama.”

Mõistatasin, mis toimub.

{ K O L M }

Ava patsutas pihkudega reisi. „Palun tule, koeraemme! *Palun.* Kui sa oma lapsi päästma ei tule, surevad nad ära.”

Ma küll ei mõistnud tema sõnu, kuid kuulsin nendesse põimunud ahastust. Otsustasin, et see pingeline olukord nõuab kutsika abi. Keerasin teadlikku valikut langetades emale selja. Ma armastasin oma koeraema, kuid teadsin südames, et kuulun inimeste juurde.

„Koeraemme, tule oma väikese poja juurde!” kutsus Ava. Ta tõstis mu sülle, astus uksest sisse ja liikus, selg ees, mööda koridori edasi. Ema tuli kuni läveni, aga jäi siis kahtlustavalt seisma.

Ava pani mu põrandale. „Tahad oma poega?” küsis ta.

Ma ei teadnud, mida teha. Ema ja Ava olid mõlemad ärevusest rabadad. Tundsin, kuidas seda neist särinal õhkas, selle lõhna oli tunda mu ema hapus hingeõhus ja väikese tüdruku nahal. Niitsusin ja liputasin segadusega saba. Hakkasin ema poole nihkuma ja see otsustas nähtavasti asja. Ema astus paar

sammu tuppa, pilk minul. Mulle kangastus mälestus sellest, kuidas ta hüppas urgu, Raske Poiss turjapidi hambus, ja teadsin, mis on tulemas. Ema sööstis minu poole.

Siis paukus uks tema selja taga kinni. See heli paistis ema kohutavat. Ta sööstis, kõrvad lidus, täielikus paanikas kitsas koridoris ringi ja tuiskas siis ühest kõrvaluksest sisse. Nägin Silenägu aknast sisse vaatamas ja liputasin talle miskipärast saba.

Kui mees akna tagant kadus, läksin ema lõhna järel väikesesse tuppa. Ruumi tagaseina ääres oli pink ja ema redutas hingeldades selle all, nägu hirmust pingul.

Tajusin väikest tüdrukut ja meest enda selja taga uksele.

„Ava, ära lähemale mine,“ ütles mees. „Ma tulen kohe tagasi.“

Kavatsesin ema juurde joosta, aga väike tüdruk võttis mu sülle. Ta surus oma näo minu vastu ja ma siputasin rõõmust.

Ema ei liigutanud, ta kõssitas paos. Siis ilmus mees jälle välja, minu õdede-vendade tugev lõhn küljes, ning pani meie puuri põrandale ja tegi ukse lahti. Minu pesakonnakaaslased, Raske Poiss kõige ees, pudenesid sealt üksteist jalge alla tallates välja. Kui nad ema märkasid, jooksid nad talle läbisegi tormi. Ema nihkus Avat põrnitsedes pingi alt välja, kõrvad kikkis. Siis matust ta kisava ja kiljuva kutsikalaine alla ning ema heitis pingi kõrvale maha, et kutsikad piima imeda saaksid.

Tüdruk pani mu põrandale ja ma jooksin oma pere juurde.

„See oli väga tark tegu, Ava! Sa tegid täpselt õigesti,“ kiitis mees.

Sain selgeks, et Ava kutsus meest isaks, kõik teised inimesed majas aga Samiks. See oli minu jaoks kaugelt liiga keeruline kontseptsioon ja lõpuks mõtlesin ma temast lihtsalt kui Sam-Isast.

Ava ei olnud kogu aeg majas, isegi iga päev mitte. Sellest hoolimata pidasin teda enda tüdrukuks, kes kuulus ainult mulle

ja ei kellelegi teisele. Jagasime oma suurt tuba teiste koertega, neid oli kõrvalpuurides näha ja kuulda ja lõhnast tunda. Suure ruumi teises otsas, puuris, mida meie omast näha ei olnud, oli koeraema nagu meie oma; õhus heljus tema piima lõhn ning ma kuulsin tema pesakonna piiksumist ja kilamist. Tuvastasin ka mingi teistsorti looma, kelle tugev võõras lõhn kandus minuni hoone teisest osast, ja mõistatasin, kes ta küll on.

Elu vappuva põrandaga metallurus tundus ammuse ja kaugena. Ema piim oli järsku rammusam ja ohtram ning tema hingeõhk ei haisenud enam.

„Ta võtab imetamisest hoolimata kaalus juurde,” ütles Sam-Isa Avale. „Kui ta on nad piimast võõrutanud, kastreerime ta ära ja otsime talle uue kodu.” Ema jäigi Sam-Isa pelgama, aga läks mõne aja pärast kutsumise peale Ava juurde, kes nimetas teda Kikiks.

Mind kutsus Ava Baileyks ja ma sain pikapeale aru, et see ma olingi, ma olin Bailey. Raske Poiss oli Buddha. Kõigil mu õdedel-vendadel olid nimed ning ma mängisin nendega päevad läbi meie puuris ja õues kõrgete puitseintega rohtunud hoovis.

Keegi mu pesakonnakaaslastest ei mõistnud, et meil Avaga oli eriline suhe, ja nad tunglesid tema juurde, kui ta puuriukse avas. Viimaks otsustasin tormata ukse juurde sedamaid, kui väike tüdruk suurde tупpa astus, et valmis olla, kui ta meid välja laskma tuleb.

See toimis! Ta võttis mu sülle, samal ajal kui kõik teised jäid tema jalge ümber sibama ja tundsid tõenäoliselt kadedust. „Noh, Bailey, sa oled nii innukas, kas sa tead, mis toimub?”

Ta kandis mind süles, sest mina olin eriline. Mu õed-vennad vudisid meie sabas mööda koridori. Ava lükkas ukse lahti ja pani mu maha ning ma hüppasin Raske Poiss Buddha kukile. „Ma tulen kohe tagasi,” lõõritas Ava.

Me olime nüüd nii vanad, et ei koperdanud enam joostes enda käppade otsa. Raske Poiss Buddha hüppas kõva kummi-palli kallale, niisiis kargasime kõik talle otsa. Oli tore teada, et mina ei olnud ainus kutsikas, kes pani pahaks, et meie vend meid laiaks litsus.

Uks avanes uuesti ja Ava pani minu jahmatuseks maha kolm uut kutsikat! Me kõik tormasime üksteise juurde, nuusutasime ja liputasime saba ja ronisime üles uute tuttavate kõrvu närima.

Ühel emasel kutsikal oli must lömmis koon ja pruun kere, valge laik rinnal – tema vendadel olid valged tähnid näol. Tal oli lühike karv ja kui me ninad vastamisi panime, tundusid kõik teised kutsikad kaduvat, neid justkui ei olnudki, isegi kui üks neist meile otsa koperdas. Kui musta näoga emane koer mööda aia äärt jooksis, jooksin kohe temaga kaasa.

Kahe kutsikaperekonna lävimine muutus tavapäraseks ning Ava nimetas emast koera Laceyks. Lacey oli umbes minuvanune, tal oli lüheldane lihaseline keha ja säravad mustad silmad. Me otsisime üksteist aias üles ja mängisime koos, pühendudes vaid teineteisele. Viisil, mida ma ei mõistnud, oli mul tunne, et kuulusin rohkem Laceyale kui Avale. Mürasin Laceyga unenägudes, ärkvel olles aga ajasin nina püsti nagu jahil, et tema lõhna kõigi teiste loomade hulgast eristada. Minu põhiline frustratsiooniallikas muidu võrratu elu juures oli, et kellelgi ei tulnud pähe meid Laceyga ühte puuri panna.

Kui ema hakkas vältima meie anuvaid lähenemiskatseid tema nisadele, tõstis Sam-Isa meile ette väiksed kausid pehme toiduga, ja Raske Poiss Buddha paistis olevat arvamisel, et seda oli võimalik süüa ainult ise kausi sees seistes. See uus olu, see toit, oli nii imeline areng, et nägin seda unes sama sageli kui Laceyt.

Olin õnnest ogar, kui mind ja Laceyt viimaks ühte puuri pandi, seal, mida Sam-Isa nimetas bussiks. See oli kõrgete

seintega metallruum, kus olid üksteise otsa laotud koerapuudid, aga bussi sisemuses oli tugevalt tunda sellesama müstilise looma lõhna, keda kusagil näha ei olnud. Ma ei hoolinud sellest: Ava oli tähele pannud, kui väga mina ja Lacey teineteist armastasime, ja oli jõudnud õigele järeldusele, et me pidime kogu aeg koos olema. Lacey keeras end selili ning ma võtsin ta kõri ja lõua suhu. Lacey kõhukarv oli enamjaolt valge ning sama tihe ja lühike kui seljakarv, erinevalt minu õdedest-vendadest, kellel oli kohev hall karv ning peaaegu valgel näol silmade vahel ja koonu ümber natuke halli. Järele mõeldes arvasin, et küllap nägin minagi selline välja. Lacey kõrvad olid nii pehmed ja soojad, mulle meeldis neid õrnalt näkitseda, lõug kiindumusest võbisemas.

„Issi, kas koduleidmisüritusel on kasse ka?” küsis Ava.

„Ei. Ainult koerad. Kassid tulevad kahe kuu pärast – mais algab niinimetatud kassipojahooaeg.”

Bussis sai meile osaks selline rappumine, mida mäletasin Sam-Isa ja Avaga kohtumise päevast. See kestis nii kaua, et me Laceyga jäime magama, minu käpp hellalt tema lõugade vahel.

Ärkasime siis, kui vappumine jõnksatusega lõppes. Bussikülj avanex ja võttis vastu koeralõhnade tulva!

Me kõik niuksusime innust vabalt joosta ja nuusutada kõike, mida sellel uuel kohal pakkuda oli, aga seda ei juhtunud. Selle asemel tõstis Sam-Isa kõik puudid üksteise järel uksest välja. Kui oli meie kord, pani see, kuidas Sam-Isa meid kandis, mul ja Lacey pead ringi käima ja me surusime end põrandale lapikuks. Meid asetati mingisugusele liivasele maapinnale, endiselt puuris. Nägin meie vastas Raske Poiss Buddhat ja veel kaht venda ning taipasin, et kõik bussis olnud koerad olid nüüd siin, lopergusse ringi seatud puurides. Me Laceyga nuusutasime õhku, ning

siis ronis ta mulle otsa ja me mürasime tükk aega. Olin teadlik puuride ümber sibavatest noortest ja vanadest inimestest, kuid suurema osa minu tähelepanust pälvis Lacey.

Siis raputas Lacey mu maha ja ma nägin, mida ta vaatas: Avast natuke vanemat tüdrukut, kelle välimus oli täiesti teine – Ava silmad ja juuksed olid heledad ning nahk kahvatu, aga sellel tüdrukul olid mustad juuksed, tumedad silmad ja tõmmu nahk. Aga ta lõhnas väga Ava moodi – magusalt ja puuviljaselt.

„Oi, küll sa oled kena kutsikas. Sa oled nii ilus,” sosistas tüdruk. Tundsin temast kiirguvat jumaldamist, kui ta sõrmed võrgu vahelt sisse pistis ja Lacey neid lakkus. Trügisin nende sõrmede juurde, et ise ka tähelepanust osa saada, aga tüdrukul jätkus silmi vaid Lacey.

Sam-Isa kükitas maha. „See on Lacey. Ta on ilmselgelt enamjaolt bokser.”

„Teda ma tahangi,” teatas tüdruk.

„Kutsu oma vanemad siia ja me võtame ta puurist välja ja sa saad temaga mängida,” pakkus Sam-Isa. Väike tüdruk kepsutas minema. Me Laceyga vahetasime jahmunud pilke.

Õige pea lähenes meile umbes Sam-Isa vanune mees, tema kannul Avast vanem ja suurem poiss. Liputasin saba, sest ma ei olnud varem poissi näinud: ta oli nagu tüdruku isane versioon!

„Kas need kaks on samast pesakonnast? Emane tundub väiksem,” märkis Uus Mees. Poiss seisis tagapool, käed taskus. Ma ei olnud kunagi varem kohtunud kellegagi, kes ei tahtnud kutsikatega mängida.

„Ei. Meie arvates on isase kutsika isa mingit suurt tõugu, võib-olla dogi. Kutsikas on tõenäoliselt kümme nädalat vana ja juba päris suur,” vastas Sam-Isa. „Ema on enamjaolt malamuut. See emane on teisest pesakonnast; ta on bokseri segu. Tema nimi on Lacey.”

„Meil on vaja suurt koera.”

„No kui te ei mõtle suure all kõrget, näiteks Iiri hundikoera, ei ole palju suuremat koera kui malamuudi ja dogi ristan. Igal juhul mitte kogukamat. Vaadake tema käppi,” kõhistas Sam-Isa.

„Kas teie varjupaik on Grand Rapidsis? Paras koorem.”

„Jah, me sõitsime osade suurte koertega siia. Siin meeldivad inimestele suuremad koerad; linnas meeldivad väiksemad. Kui tagasi lähen, täidan bussi siitkandi varjupaikade *chihuahua*’de ja Yorkiede ja teiste väikeste tõugudega.”

Heitsin selili, et Lacey saaks mu kaela rünnata. Üks vanem naine astus uue mehe juurde ja naeratas puuri sisse vaadates, aga Lacey näris mind innuga ja see võttis kogu mu tähelepanu.

„Nagu ma ütlesin,” jätkas Uus Mees, „oleme meie huvitatud suurtest koertest. Koer oleks mu teisele pojale Burke’ile. Ta sündis selgrooprobleemiga. Arstid tahavad operatsiooniga oodata, kuni ta vanem on, nii et ta on ratastoolis. Meil on vaja koera, kes teda aitaks, tema tooli veaks, selliseid asju.”

„Ahah.” Sam-Isa vangutas pead. „On organisatsioonid, mis loomi abilisteks treenivad. See on raske töö. Te peaksite mõne sellisega ühendust võtma.”

„Mu poeg ütleb, et treenitud koerad peaksid minema nendele inimestele, kellel pole mingit lootust enam kõndima hakata. Ta keeldub süsteemist abikoera võtmast.” Uus Mees kehitas õlgu. „Burke on natuke ... kangekaelne.”

Poiss, kellel olid käed taskus, turtsatas ja pööritas silmi.

„Aitab, Grant,” ütles Uus Mees. Poiss löi jalaga tolmu.

„Kas tahate tuua oma poja isast kutsikat vaatama? Tema nimi on Bailey.”

Uus Mees, vanem naine ja poiss tõstsid kõik järsult pilgu. Me Laceyga tardusime nende äkiliste liigutuste peale, mõistatades, mis toimub.